

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αυτό το βιβλιαράκι το είχα σχεδιάσει πολύ καιρό, αλλά ο χρόνος δε με άφηνε να το πραγματοποιήσω· βιαστικός ξεναγός με έπαιρνε κάθε τόσο από το χέρι και με οδηγούσε με βηματισμό γοργό σε άλλα αξιοθέατα της νεοελληνικής δραματουργίας και του θεάτρου, όλο πιο μεγάλα και πιο σημαντικά, ώστε το συμπαθητικό αυτό μικροθέμα έμεινε σαν souvenir στα ράφια της μνήμης και όλο μικρότερο φαινόταν μέσα στη σκόνη των τόσων απραγματοποιήτων και στην ακαταστασία των ανεκτέλεστων σχεδίων που τα μαζεύει στο τέλος ο παλιατζής της λησμονιάς. Αλλά έδειξε θαυμαστή αντοχή και επιμονή στους στροβίλους των εργασιών και στους κύκλους των καιρών και μεγάλωσε και ωρίμασε μαζί μου, όλο πιο μεστό από νοήματα και συγκίνηση. Αυτή η κρυφή συμπάθεια για το κάπως περιθωριακό αυτό θέμα, που τροφοδοτούσε κρυφά το τρυφερό βλαστάρι, εξηγείται, όπως τόσα άλλα πράγματα, αυτοβιογραφικά: οικογενειακώς περιστοιχίζομαι, σε παρελθόν, παρόν και μέλλον, αποκλειστικά από γιατρούς, εγώ, ο μόνος άμοιρος της τέχνης του Ασκληπιού.

Έτσι, με τις ασθενείς μου δυνάμεις άρχισα να συγκεντρώνω υλικό για πολλά χρόνια, και με τη βοήθεια ορισμένων μεταπτυχιακών εργασιών αυτό πήρε σεβαστή διάσταση και τα βιβλία που είχα συγκεντρώσει για τούτο το σκοπό σχημάτιζαν μικρό πύργο. Από τη δημιουργική ζεστή αχλή του ενθουσιασμού ξεπρόβαλλαν κατά καιρούς σχήματα και ιδέες, που έπαιρναν όλο ένα πιο ξεκάθαρες μορφές, οι οποίες ενώθηκαν τελικά, σαν τις φωνές μιας συμφωνίας, σ' ένα ολοκληρωμένο διάγραμμα. Τώρα υπήρχε ο σκοπός, η μέθοδος, το διάγραμμα της εκτέλεσης – αλ-

λά ακόμα έλειπε ο καιρός. Και φέτος το καλοκαίρι ήρθε, φαίνεται, το πλήρωμα του χρόνου, ο «καιρός», η λαχταριστή στιγμή εκείνη που την αρπάζεις σαν την Τύχη απ' τα μαλλιά, κι έκλεψα τον καιρό, σαν το πουκάμισο της νεράιδας, για να κάνω αυτό που τόσο καιρό ποθούσα. Ένα hommage στους Έλληνες γιατρούς, που πρέπει βέβαια να διαβάζεται με το ανάλογο χιούμορ, και μια χειρονομία ευγενική προς τους ανθρώπους που με περιβάλλουν με την παρουσία και την αγάπη τους. Κι αν δεν έγινα, ανάμεσα σε τόσο φως ιπποκρατικό, κι εγώ θεράπων πολεμιστής του άφευκτου, αλλά έμεινα αθεράπευτος «ασθενής», ας είναι τούτο μια μικρή ένδειξη πως δεν παρέμεινα τελείως αχρωμάτιστος κι αφώτιστος στις κατακόμβες των υποσημειώσεων και στα σκοτεινά δικαστήρια της επιστημονικής αποδεικτικής σε τομέα άλλο, φαινομενικά άσχετο με την τέχνη του Ιπποκράτη.

Το θέμα συνδυάζει το θέατρο με την ιατρική, τη σκηνή με το λειτούργημα, την παράσταση με τη θεραπεία. Η ιερότητα και κρισιμότητα της σχέσης γιατρού-ασθενούς έχει προκαλέσει πάντα το ενδιαφέρον των δραματοουργών και, προσφέροντας μια μικρή πινακοθήκη πορτρέτων των γιατρών της νεοελληνικής δραματολογίας, όχι πάντα απαλλαγμένη από σάτιρα και καρικατούρες, ελπίζω να συμβάλω μ' ένα μικρό ψηφιδωτό στην παγκόσμια βιβλιογραφία γύρω από το θέμα αυτό.

Το πρώτο κεφάλαιο έχει δημοσιευτεί, σε κάπως διαφορετική μορφή, στο βιβλίο μου *Διάλογοι και διαλογισμοί. Δέκα θεατρολογικά μελετήματα*, Αθήνα 2000, σσ. 93-118, το δεύτερο στον τόμο *Κλίμακες και διαβαθμίσεις. Δέκα θεατρολογικά μελετήματα*, Αθήνα 2003, σσ. 41-61, ενώ το πρώτο μέρος του τρίτου κεφαλαίου έχει δημοσιευτεί, σε εκτενέστερη μορφή, στον τόμο *Ράμπα και παλκοσένικο. Δέκα θεατρολογικά μελετήματα*, Αθήνα 2003, σσ. 143-171. Τα υπόλοιπα μέρη του βιβλίου βλέπουν για πρώτη φορά το φως της δημοσιότητας. Τα κεφάλαια ακολουθούν χρονολογική σειρά και παρουσιάζουν, ασφαλώς όχι χωρίς ελλείψεις, ιδιαίτερα στο τελευταίο κεφάλαιο, τους γιατρούς της νεοελληνι-

κής δραματουργίας και σχηματίζουν μια ιστορική εξέλιξη της τυπολογίας τους. Για την πιο εύκολη χρήση των κειμένων συνέταξα στο τέλος και ένα «Σύντομο λεξιλόγιο ιατρικών όρων στη νεοελληνική δραματουργία», το οποίο βοηθάει τον αναγνώστη να κατανοήσει μερικά δυσνόητα χωρία, παρουσιάζει όμως και από μόνο του γλωσσολογικό και φιλολογικό ενδιαφέρον, ακόμα και για την ιστορία της ιατρικής, γιατί διαφωτίζει μια ορολογία η οποία σήμερα έχει χαθεί από την προφορική παράδοση, καθώς έχουν αλλάξει ριζικά οι μέθοδοι της εξέτασης και της θεραπείας.

Για τη συγέντρωση του υλικού πρέπει να ευχαριστήσω πολλά πρόσωπα και ιδρύματα. Ξεχωρίζω εδώ τους συναδέλφους μου στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, ιδίως τον Γιώργο Πεφάνη, που έδωσε πολύτιμες πληροφορίες για πρόσφατες παραστάσεις θεατρικών έργων με γιατρούς, την Άννα Σταυρακοπούλου από το Yale University στο New Haven των Ηνωμένων Πολιτειών, τις μεταπτυχιακές φοιτήτριες Ολυμπία Βουτσά, Αικατερίνη Μπρεντάνου και Χριστίνα Παλαιολόγου, που εντόπισαν και περιέγραψαν σε αντίστοιχες εργασίες δυσπρόσιτα και σπάνια έργα της νεοελληνικής δραματολογίας. Ευχαριστώ επίσης, όπως πάντα, το φίλο και συνάδελφο Μιχάλη Μερακλή, που περιποιήθηκε τα ελληνικά μου, και τον άοικο Γρηγόρη Ιωαννίδη που ανέλαβε για άλλη μια φορά τη δουλειά της σύνταξης των ευρετηρίων. Ευχαριστώ επίσης τους τόσους γιατρούς του στενότερου οικογενειακού και ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος, που δεν άφησαν να ατονήσει το ενδιαφέρον μου για το θέμα και με παρότρυναν και με πίεζαν να αποπερατώσω τη μικρή αυτή μονογραφία.

Πήλιο, Δεκαπενταύγουστο 2003
Βάλτερ Πούχνερ